

Identifying Common Dreams and Their Relationship with the Dimensions of Attitude Toward Dreams in Iranian Culture

Authors

Fahimeh Askari¹, Iran Davoudi^{2*}, Abdolkazem Neysi³, Yadollah Zargar⁴

1. Ph.D. in Psychology, Ahvaz Shahid Chamran University, Iran.

2. Assistant Professor, Department of Psychology, Ahvaz Shahid Chamran University, Iran. (Corresponding author)

3. Professor, Department of Psychology, Ahvaz Shahid Chamran University, Iran.

4. Associate professor, Department of Counseling, Hazrat-e Masoumeh University, Qom, Iran.

Abstract

Receive Date:
02/08/2021

Accept Date:
27/12/2021

Introductoin: Although dreams are subjective and completely personal experience while sleeping, some themes of dreams are universal and shared by all humans in different cultures. This study aims to identify common dreams and examine their relationship with the dimensions of attitude toward dreams in a sample of the general population of Iranian culture.

Method: For this purpose, 720 Iranian people (17-63 years), were selected by voluntary sampling method in the study. They participated by completing questionnaires about common dreams and attitudes towards dreams on the website of this research. Data were analyzed using Canonical correlation in SPSS-24 software.

Results: "Seeing a dead person alive", "Sexual experiences" and "Being chased without physical harm" were the most frequent dream themes, respectively. The results of the canonical correlation showed that the relationship between the canonical variable of attitude toward dreams and the canonical variable of typical dreams is 0.57 ($p < 0.001$). Also, 0.62 of the variance of the components of common dreams is explained by the dimensions of the attitude towards the dream.

Discussion and Conclusion: The results of the canonical analysis with 99% probability confirm the existence of a correlation between the two sets of attitudes toward dreams and the components of common dreams, which indicates that intra-psychological variables such as attitude can make an individual difference even in common aspects of dreams. Therefore, they should be considered in the study of common dreams.

Keywords

Typical Dreams, Attitudes toward Dreams, Canonical Analysis.

Corresponding Author's E-mail

Davoudi_i@scu.ac.ir

شناسایی رویاهای رایج و رابطه آنها با ابعاد نگرش نسبت به رویا در فرهنگ ایران

نویسندگان

- فهیمة عسکری^۱، ایران داودی^{۲*}، عبدالکاظم نیسی^۳، یداله زرگر^۴
۱. دکترای روانشناسی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران.
۲. استادیار گروه روانشناسی دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران. (نویسنده مسئول)
۳. استاد گروه روانشناسی دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران
۴. دانشیار گروه مشاوره دانشگاه دانشکده علوم انسانی دانشگاه حضرت معصومه (س)، قم، ایران

چکیده

مقدمه: با وجود این که رویا، تجربه ذهنی و کاملاً شخصی هر فرد در هنگام خواب است، اما برخی از مضامین رویا، جهانی و بین همه انسان‌ها در فرهنگ‌های مختلف مشترک هستند. هدف پژوهش حاضر، شناسایی رویاهای رایج و بررسی رابطه آنها با ابعاد نگرش نسبت به رویا در یک نمونه از جمعیت عمومی فرهنگ ایرانی بود.

تاریخ دریافت:

۱۴۰۰/۰۵/۱۱

تاریخ پذیرش:

۱۴۰۰/۱۰/۰۶

روش: به این منظور ۷۲۰ نفر از مردم ۱۷ تا ۶۳ ساله عادی (غیربالینی) کشور ایران، به روش نمونه‌گیری داوطلبانه با ورود به وب سایت این پژوهش و تکمیل پرسشنامه‌های رویاهای رایج و نگرش نسبت به رویا، در مطالعه شرکت کردند. داده‌ها با استفاده از تحلیل کانونی در نرم‌افزار SPSS-24 تحلیل شد.

نتایج: "زننده دیدن فردی که مرده است"، "تجارب جنسی" و "تعقیب شدن بدون آسیب جسمانی" به ترتیب فراوان‌ترین مضامین رویاها بودند. نتایج همبستگی کانونی نشان داد که رابطه متغیر کانونی نگرش نسبت به رویا با متغیر کانونی رویاهای رایج ۰/۵۷ می‌باشد ($p < ۰/۰۰۱$). همچنین ۰/۶۲ واریانس مولفه‌های رویاهای رایج توسط ابعاد نگرش نسبت به رویا تبیین می‌شود.

نتیجه‌گیری: نتایج تحلیل کانونی با ۹۹ درصد احتمال، وجود همبستگی بین دو مجموعه نگرش نسبت به رویا و مولفه‌های رویاهای رایج را تایید می‌کند که نشان می‌دهد متغیرهای درون روانی مثل نگرش، می‌توانند حتی در جنبه‌های مشترک و رایج رویا نیز تفاوت فردی ایجاد کنند. بنابراین باید در بررسی رویاهای رایج مورد توجه قرار گیرند.

کلیدواژه‌ها

روایه‌های رایج، نگرش نسبت به رویا، تحلیل کانونی

نشانی پست الکترونیکی

نویسنده مسئول

Davoudi_i@scu.ac.ir

این مقاله برگرفته از رساله دکتری نویسنده اول است.

مقدمه

از شرکت‌کنندگان چینی در یکی از مطالعات یو^۵ این مضمون را گزارش کردند [۶-۱۰].

علاوه بر این ترتیب بالاترین میزان شیوع رویاهای رایج نیز در فرهنگ‌های مختلف بسیار مشابه است. رایج‌ترین رویاها در مطالعات یو بر روی نمونه چینی شامل: ۱- رویای مدرسه، معلمان، تحصیل ۲- تعقیب و گریز ۳- خیلی دیر رسیدن و ۴- سقوط بود [۱۰-۱۴]. همین مضامین در مطالعه نایلسن^۶ و همکاران [۸] روی نمونه آلمانی تکرار شد. در مطالعات مختلف معمولاً ده رویای رایج مشابه هم هستند و فقط ترتیب آن‌ها در فرهنگ‌های مختلف متفاوت است. مضامینی همچون سقط جنین و شیء بودن در هر سه مطالعه مربوط به فرهنگ‌های مختلف کمترین میزان شیوع را داشتند. لازم به ذکر است که عمده این مطالعات بر روی نمونه دانشجویی انجام شده است. در فرهنگ ایرانی تا کنون مطالعه‌ای بر روی رویاهای رایج با استفاده از ابزار مورد استفاده در این پژوهش صورت نگرفته است. رواج یک مضمون رویا می‌تواند تحت تاثیر سن و جمعیت مورد مطالعه باشد. به عنوان مثال زنان باردار جوان احتمالاً بیشتر رویای سقط جنین می‌بینند. مطالعات نشان داده‌اند که نرخ شیوع رویاهای با مضامین جنسی در بالغین جوان بیشتر از سایر سنین است. همچنین کودکان رویاهای بیشتری با مضمون تهدید و جادو می‌بینند. کودکان بیشتر رویای مرگ فردی را که زنده است می‌بینند در حالی که بزرگسالان بیشتر فردی را که مرده است، در رویا، زنده می‌بینند [۱۳، ۱۵].

فراوانی و شیوع رویاهای رایج بسیار بیشتر از آن چیزی است که افراد تصور می‌کنند و مضامین رایج رویا در گزارش‌های رویای افراد مختلف به فراوانی دیده می‌شود [۱۵]. مطالعه یو [۵] در آزمایشگاه خواب نشان می‌دهد که رویاهای رایج می‌توانند در هر مرحله رم^۸ - مرحله خواب با حرکات سریع چشم که اکثر رویاها در این مرحله دیده می‌شوند - از سیکل شبانه رخ دهند و بخش عمده‌ای از رویاهای رم شامل رویاهای رایج می‌شود. به عبارت دیگر هر یک از ما در هر خواب شبانه حدود ۴-۵ مضمون رایج را در رویاهایمان می‌بینیم. البته باید توجه داشت که یک مضمون رایج رویا معمولاً بخشی از داستان کلی رویاست که به دلیل بار هیجانی، مانند شکلی برجسته در زمینه‌ای معمولی، توجه رویابین را بیشتر به خود جلب می‌کند.

رویا را می‌توان به عنوان یک تجربه ذهنی تعریف کرد که هنگام خواب اتفاق می‌افتد و رویا دیدن، فرایند تجارب ذهنی در حین خواب است [۱]. رویا دیدن یک پدیده بشری جهان شمول است، همه رویا می‌بینند هر چند که میزان به یاد آوردن آن در افراد متفاوت است [۲]. گرچه محتوای رویا ذهنی و بسیار فردی است، برخی از مضامین رویا مانند تعقیب شدن یا مورد حمله قرار گرفتن، افتادن، غرق شدن یا پرواز، جهانی و بین همه انسان‌ها در فرهنگ‌های مختلف مشترک است [۳]. فروید^۱ در کتاب تفسیر رویا^۲، رویاهای رایج را مضامینی تعریف کرده است که بسیاری از افراد به صورت یکسان یا مشابه تجربه می‌کنند و بر این باور است که احتمالاً معنا و تفسیر آنها برای همه افراد مشابه است زیرا از منبع یکسانی سرچشمه می‌گیرند و لذا شناخت این نوع از رویاها برای پرتوافکندن بر سرچشمه‌های رویا حائز اهمیت است. شماری از رویاهایی که فروید به عنوان رویاهای رایج از آن‌ها یاد می‌کند عبارتند از: رویای برهنه بودن و پوشیدن لباس نامناسب، مرگ عزیزان، پرواز یا معلق ماندن در هوا، سقوط، رویای امتحان و همچنین رویای تعقیب یا تهدید، سرقت، از دست دادن قطار یا دیر رسیدن، عبور از خیابان باریک، بالا یا پایین رفتن از پله، زایمان یا به دنیا آمدن، افتادن دندان، ادرار کردن، سلاح‌های تیز و مارها. فروید معتقد بود که به دلیل تشابهات بین فردی زیاد در محتواهای این رویاها، می‌توان رویاهای رایج را نمادهای جهانی مشترک و پیوند دهنده قومیت‌های مختلف در نظر گرفت [۴]. پس از فروید پژوهشگران زیادی در زمینه رویاهای رایج مطالعه کردند که نتایج همه آن‌ها بیانگر تایید رایج و پرتکرار بودن مضامین مطرح شده توسط فروید بود [۵].

شکل‌گیری محتوای رویا غیر تصادفی است یعنی انسان از نظر بیولوژی مستعد دیدن رویاهایی با تم خاص می‌باشد. این موضوع با درجه شیوع رویاهای رایج مشابه در فرهنگ‌های متفاوت، توسط مطالعات پیمایشی اثبات شده است [۶-۱۴]. برای مثال رویای سقوط از بلندی توسط ۸۷/۱ درصد از آمریکایی‌ها در مطالعه گاهگان^۳ تجربه شده، ۸۲/۸ درصد از آمریکایی‌ها و ۷۸/۹ درصد از ژاپنی‌ها در مطالعه گرفت^۴ و همکاران آن را گزارش داده‌اند و ۷۴/۳ درصد از شرکت‌کنندگان آلمانی در مطالعه شردل^۵ و همکاران، ۷۳/۸ درصد از شرکت‌کنندگان کانادایی در مطالعه نایلسن و همکاران و ۸۷/۱ درصد

⁵ Schredl

⁶ Yu

⁷ Nielsen

⁸ Rapid Eye Movement (REM)

¹ Freud

² The Interpretation of Dreams

³ Gahagan

⁴ Griffith

اشتراک گذاشتن آن‌ها می‌شود و زمینه نگرش منفی‌تر به رویا را فراهم می‌کند [۲۱].

نتایج مطالعه نایلسن و همکاران [۸] از ثبات مضامین رویاهای رایج در طول زمان، بوم و جنسیت پشتیبانی می‌کند و همچنین منعکس کننده احتمال اثرگذاری عوامل اجتماعی، فرهنگی، شخصیتی، شناختی یا فیزیولوژیکی بر ابعاد اساسی رویا می‌باشد. مطالعات گذشته شواهدی در زمینه تنوع، شیوع و فراوانی رویاهای رایج فراهم کرده‌اند اما روابط آن‌ها با شخصیت، عوامل فرهنگی اجتماعی، فاکتورهای درون روانی و در نهایت معنای آن‌ها برای افراد یا گروه‌ها هنوز تا حد زیادی ناشناخته است. علی‌رغم این که اثر نگرش بر محتوای رویای افراد قبلاً مورد توجه پژوهشگران عرصه رویا قرار گرفته است، اما مطالعات تا به امروز رابطه نگرش، با رویاهای رایج را بررسی نکرده‌اند. پژوهش حاضر با هدف پاسخگویی به این سوالات طراحی شده است که اولاً رویاهای رایج در فرهنگ ایرانی کدامند و ترتیب شیوع آن‌ها چگونه است، ثانیاً آیا بین رویاهای رایج با ابعاد نگرش نسبت به رویا، رابطه‌ای وجود دارد؟ در کشور ما، پژوهشی از این دست تا کنون انجام نشده است.

روش

روش اجرای پژوهش حاضر توصیفی و طرح پژوهش، همبستگی از نوع همبستگی زیربنایی یا کانونی است. جامعه آماری این پژوهش شامل تمامی افراد ۱۷ تا ۶۵ سال ساکن در کشور ایران بود. از آن جایی که بیشتر پژوهش‌های قبلی بر روی نمونه دانشجویی انجام شده که نمی‌تواند نمونه کاملاً معرفی از جامعه باشد، در مطالعه حاضر از روش نمونه‌گیری داوطلبانه بر روی جمعیت عمومی استفاده شد و بعد از انتشار فراخوان در اینترنت و فضاهای مجازی، در یک دوره زمانی ۴۰ روزه ۷۲۰ نفر به صورت داوطلبانه با مراجعه به سایت پژوهش، اقدام به تکمیل پرسشنامه‌های پژوهش کردند (حجم نمونه بر اساس پژوهش‌های مشابه گذشته در نظر گرفته شده است). از این تعداد ۷۱/۹ درصد شرکت کنندگان زن و ۲۸/۱ درصد مرد بودند. میانگین سنی کل شرکت کنندگان ۳۲/۳ بود (میانگین سنی زنان=۳۱/۴ و میانگین سنی مردان=۳۴/۶). افراد با سطوح مختلف تحصیلات در پژوهش شرکت کردند که از این میان ۴۰ نفر (۵/۶ درصد) تحصیلات زیر دیپلم، ۷۴ نفر (۱۰/۳ درصد) دیپلم، ۴۴ نفر (۶/۱ درصد) فوق دیپلم، ۳۲۹ نفر (۴۵/۷ درصد) لیسانس، ۱۸۶ نفر (۲۵/۸ درصد) فوق لیسانس و ۴۷ نفر (۶/۵ درصد) تحصیلات دکترا داشتند. در پژوهش حاضر از دو پرسشنامه استاندارد برای جمع‌آوری اطلاعات استفاده شد:

همه افراد نوعی نگرش نسبت به رویا دارند، اگر چه که عقاید و باورهای آن‌ها در این زمینه می‌تواند بسیار متنوع باشد. نگرش نسبت به رویا یک ویژگی کلی نشان دهنده علاقه عمومی به رویاست [۱۶]. محققانی که نگرش نسبت به رویا را مطالعه کرده‌اند از روش‌ها و ابزارهای مختلفی برای سنجش این مفهوم استفاده کرده‌اند با این وجود تعدادی از نتایج مشابه در تحقیقات مختلف به چشم می‌خورد. به طور معمول، افراد دارای نگرش مثبت به رویا، تمایل بالاتری برای به خاطر آوردن رویا دارند [۱۷، ۱۸]. پژوهش‌های قبلی نشان می‌دهند افرادی که به رویاهایشان علاقه نشان می‌دهند به خاطر آوردن رویا برایشان آسان‌تر و فراوان‌تر است [۲]. همچنین مطالعات نشان می‌دهند نگرش نسبت به رویا با افزایش سن منفی می‌شود [۱۹، ۲۰]. شردل [۱۹] استدلال می‌کند که دلیل این امر می‌تواند این باشد که اکنون نسبت به پنجاه سال پیش نگرش مثبت‌تری نسبت به رویاها وجود دارد که البته تایید این نظر نیازمند انجام مطالعات طولی است. زنان در مقایسه با مردان نگرش مثبت‌تری نسبت به رویاها دارند [۱۸، ۱۹، ۲۱]. این تفاوت را شاید بتوان توسط فرایند خاص اجتماعی شدن متفاوت دو جنس توضیح داد مثلاً دختران بیشتر از پسران درباره رویاهایشان صحبت می‌کنند [۲۲]. نتایج پژوهش بولکلی و شردل [۲۱] بر روی یک نمونه ۵۲۵۵ نفری که به صورت آنلاین روی مردم آمریکا انجام شد، نشان داد میزان به خاطر آوردن رویا، سن، جنسیت، قومیت و تحصیلات با نگرش نسبت به رویا در ارتباطند. یادآوری بالای رویاها با نگرش مثبت نسبت به رویا همراه بود. زنان و جوانان نسبت به مردان و افراد مسن نگرش مثبت‌تر نسبت به رویا دارند. سیاه پوستان نسبت به سفید پوستان دارای نگرش مثبت بیشتری درباره رویا بودند در حالی که اسپانیولی‌ها جنبه‌هایی از هر دو نگرش را داشتند. افرادی که مخالف مذهب بودند یا افرادی که باوری به خدا نداشتند نسبت به انواع مذهبی‌ها (کاتولیک، پروتستان،...) نگرش منفی‌تری به رویاها داشتند. در این پژوهش تحصیلات تأثیر کمتری داشته و نگرش منفی‌تر نسبت به رویا، تاحدودی با سطوح بالاتر تحصیلات، مرتبط بود. نیاز است که اثر آموزش بر نگرش نسبت به رویاها با جزئیات بیشتری مطالعه شود. یک احتمال این است که افزایش سطح تحصیلات منجر به شفافیت بیشتر تفکر، پذیرش کمتر باورهای خرافی در مورد رویاها و تحمل کمتر نسبت به کسانی می‌شود که رویاهای خود را بیش از حد به اشتراک می‌گذارند. احتمال دیگر این است که سیستم آموزشی فعلی طرفدار تفکر و عقلانیت متعارف است، که باعث تعصب در برابر رویاها و به

مرتبط با رویا^{۱۳} (IDEA): برای سنجش نگرش افراد در مورد رویاها از مقیاس تجارب و نگرش‌های مرتبط با رویا (IDEA) استفاده شد که در سال ۲۰۰۹ توسط بیولی پری وست^{۱۴} و همکاران به چاپ رسیده است. این مقیاس ۵۰ سوال دارد و در مقیاس پنج درجه‌ای لیکرت (از ۱= کاملاً مخالف تا ۵= کاملاً موافق) نمره‌گذاری می‌شوند. نتایج تحلیل عامل اکتشافی نشان می‌دهد که ۵۰ سوال این مقیاس با داشتن شاخص‌های مطلوب روانسنجی در ۷ عامل جای می‌گیرند که عبارتند از: ۱- اهمیت رویا: معنا و اهمیتی که افراد برای تجربه رویا قایل هستند (شامل ۱۲ سوال)- ۲- مثبت بودن: جنبه‌های هیجانی درک شده از رویا بیشتر مثبت هستند یا منفی (شامل ۷ سوال)- ۳- یادآوری رویا: ادراک فراوانی، شدت، شفافیت و واقعی بودن رویاها (شامل ۸ سوال)- ۴- نگرانی و دلهره درباره رویا: نگرانی درباره رویا دیدن و این که رویا ممکن است معنای بدی داشته باشد یا زیاد رویا دیدن نشانه مشکلی در فرد باشد (شامل ۴ سوال)- ۵- سرگرمی و مشغولیت با رویا: تمایل فرد برای لذت بردن از رویا، ماندن در رختخواب برای دیدن ادامه رویا (شامل ۹ سوال)- ۶- ارتباط و پیوند رویا با زندگی بیداری: باور به این که محتوای رویا بازتاب زندگی بیداری است (شامل ۵ سوال)- ۷- رهنمود رویا: باور به ارتباط رویا با ابعاد معنوی، خواندن کتاب درباره رویا و تمایل به تفسیر رویا (شامل ۵ سوال). پایایی این ابعاد به روش آلفای کورنباخ بین ۰/۷۶ تا ۰/۸۵ است که در محدوده قابل قبول تا مدل (CFI, GFI, IFI) بین ۰/۹۱ تا ۰/۹۵ بودند که بیانگر اعتبار و روایی مطلوب این پرسشنامه است. داده‌های جمع‌آوری شده به وسیله این پرسشنامه‌ها، با کمک همبستگی کانونی (زیربنایی) در نرم‌افزار SPSS-24 مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

نتایج

در جدول شماره ۱ رویاهای رایج در شرکت کنندگان به ترتیب فراوانی مشخص شده است

مقیاس رویاهای رایج^۱ (TDQ): در این پژوهش برای بررسی محتواهای رایج رویا در جمعیت عادی از مقیاس محتواهای رایج رویا (TDQ) استفاده شد. این مقیاس که در سال ۲۰۰۳ توسط نایلسن و همکارانش به چاپ رسیده، به صورت چک لیست تهیه شده که ۵۵ ماده دارد و فرد باید در کنار هر یک از گزینه‌ها که در مورد او صادق است علامت بگذارد. تحلیل عامل اکتشافی نشان می‌دهد که مجموعه این ماده‌ها در ۱۶ عامل قرار می‌گیرند که عبارتند از: مرگ/قتل، بلایا و حوادث بد، مضامین مثبت، موارد عجیب/مغایر زندگی واقعی^۲، برهنگی/تجارب جنسی^۳، فلج شدن/تکرار^۴، تغییر خود^۵، سقوط/پرواز^۶، مارها/حشرات^۷، جادو/اسطوره^۸، ظهور و تجلی^۹، شکست و عدم موفقیت، مانع و بازداری، تعقیب/ترس، از دست دادن کنترل، حیوانات و جانوران^{۱۰}. روایی تمیزی این مقیاس مطلوب گزارش شده است. مطالعات نشان داده که ثبات محتواهای رویا در بین گروه‌های مختلف سنی، جنسیتی، منطقه زندگی، فرهنگی و هم چنین در طول زمان بسیار بالاست. در پژوهش حاضر پایایی این مقیاس^{۱۱} به روش آلفای کورنباخ ۰/۹۰۱ به دست آمده است. برای بررسی روایی^{۱۲} پرسشنامه از تحلیل عامل تاییدی استفاده شد. شاخص برازش مقتصد (RMSEA) ۰/۰۶ و سایر شاخص‌های برازش تطبیقی مدل (CFI, GFI, IFI) بین ۰/۹۱ تا ۰/۹۵ بودند که بیانگر اعتبار و روایی مطلوب این پرسشنامه است. مقیاس تجارب و نگرش‌های خوب قرار دارد. برای بررسی روایی ضرایب همبستگی این خرده مقیاس‌ها با آزمون‌هایی همچون چک لیست نشانه‌های ۹۰، مقیاس باندوری، مقیاس تفاوت‌های شخصیتی، مقیاس دیسترس کابوس، مقیاس افسردگی بک و مقیاس اضطراب صفت/حالت محاسبه شده که نتایج قابل قبولی بدست آمده است. در پژوهش حاضر پایایی این مقیاس به روش آلفای کورنباخ ۰/۸۹۸ به دست آمده است. برای بررسی روایی پرسشنامه از تحلیل عامل تاییدی استفاده شد که بعد از اصلاح مدل (حذف ۱ ماده) شاخص برازش مقتصد (RMSEA) ۰/۰۶ و سایر شاخص‌های برازش تطبیقی

⁸ Magic-myth

⁹ Epiphany

¹⁰ Beasts

¹¹ reliability

¹² validity

¹³ the Inventory of Dream Experiences & Attitudes

¹⁴ Beaulieu-Pre'vost

¹ Typical Dreams Questionnaire

² Alien life

³ Sex-nudity

⁴ Paralysis-presence

⁵ Self-transformation

⁶ Falling-flying

⁷ Snakes-insects

جدول ۱. داده‌های توصیفی مربوط به رویاهای رایج

ردیف	رایج‌ترین رویاها در نمونه (کدام یک از موارد را تا کنون در رویاهایتان دیده‌اید؟)	درصد	ردیف	تکراری‌ترین رویاها در افراد (کدام یک از موارد، زیاد در رویاهای شما رخ می‌دهد؟)	درصد
۱	زنده دیدن فردی که در حال حاضر مرده است	۷۶/۱	۱	زنده دیدن فردی که در حال حاضر مرده است	۱۰/۳
۲	تجربه روابط جنسی	۷۲/۱	۲	سقوط کردن	۸/۸
۳	تعقیب شدن بدون آسیب جسمانی	۷۱/۳	۳	تعقیب شدن بدون آسیب جسمانی	۸/۳
۴	مدرسه، معلمان و درس خواندن	۶۹/۴	۴	مدرسه، معلمان و درس خواندن	۷/۵
۵	سقوط کردن	۶۵/۶	۵	مارها	۵/۳
۶	بارها و بارها سعی کردن برای انجام کاری	۶۳/۶	۶	در آستانه سقوط	۵/۱
۷	در آستانه سقوط	۵۸/۵			
۸	گیر افتادن در جایی	۵۶/۹			
۹	افتادن دندان	۵۴/۳			
۱۰	مرده دیدن فردی که در حال حاضر زنده است	۵۴			
۱۱	مارها	۵۳/۱			
۱۲	خشک شدن از ترس و وحشت	۵۲/۱			

پژوهش به ترتیب عبارتند از: "زنده دیدن فردی که در حال حاضر مرده است"، "سقوط کردن"، "تعقیب شدن بدون آسیب جسمانی"، "مدرسه، معلمان و درس خواندن"، "مارها" و "در آستانه سقوط بودن". همچنین شرکت کنندگان چند مضمون رایج را پیشنهاد دادند که در مقیاس ناپلسن و همکاران به آن اشاره نشده و یا به شیوه دیگری مطرح شده است: شیطان، جن و هیولا؛ بارداری، در حال سفر بودن و در خطر بودن عزیزان.

نتایج مندرج در جدول ۲ همبستگی و سطح معنی داری آماری میان ابعاد نگرش نسبت به رویا و مولفه‌های رویاهای رایج را نشان می‌دهد

از آن جا که طبق تعریف، یک محتوای رویا باید در حداقل پنجاه درصد از نمونه، تجربه شده باشد تا بتواند رویای رایج محسوب شود [۵]، در جدول شماره ۱، فقط ۱۲ مورد از رویاهایی که این ملاک را دارا بودند ذکر شده است و سایر مضامین رویاهای مقیاس مورد استفاده در این پژوهش، کمتر از پنجاه درصد فراوانی داشتند. شایان ذکر است که رویاهای "یک شی هستی"، "به یک حیوان تبدیل می‌شوید" و "فردی در حال سقط جنین است" به ترتیب با ۱/۹، ۳/۲ و ۳/۳ درصد کمترین میزان فراوانی را در نمونه حاضر داشتند. همان طور که در جدول شماره ۱ مشاهده می‌شود تکراری‌ترین رویاها در شرکت کنندگان این

جدول ۲. ضرایب همبستگی بین ابعاد نگرش نسبت به رویا و مولفه‌های رویاهای رایج

ابعاد و مولفه‌ها نگرش روای رایج	اهمیت	مثبت بودن	یادآوری	نگرانی	سرگرمی	پیوستگی	رهنمود
مرگ/قتل	**۰/۱۱	-۰/۰۶	**۰/۱۹	**۰/۲۲	**۰/۳۳	**۰/۲۴	۰/۰۵
بلایا/حوادث بد	**۰/۰۷	-۰/۰۱	**۰/۱۶	**۰/۱۸	**۰/۱۵	**۰/۲۰	**۰/۱۵
مضامین مثبت	**۰/۱۳	**۰/۱۳	**۰/۱۴	۰/۰۴	**۰/۲۳	**۰/۲۳	**۰/۲۲
عجیب/مغایر واقعیت	**۰/۱۲	-۰/۰۱	**۰/۱۲	**۰/۰۷	**۰/۲۳	۰/۰۵	**۰/۱۱
برهنگی/تجارب جنسی	**۰/۱۴	**۰/۱۵	**۰/۰۸	۰/۰۳	**۰/۱۴	**۰/۱۴	**۰/۲۱
فلج/تکرار	**۰/۱۱	**۰/۲۰	**۰/۱۷	**۰/۲۷	**۰/۳۱	**۰/۳۰	**۰/۱۷
تغییر خود	۰/۰۵	-۰/۰۲	**۰/۰۹	۰/۰۰	**۰/۲۲	**۰/۱۳	**۰/۱۱
سقوط/پرواز	۰/۰۲	**۰/۱۰	-۰/۰۴	**۰/۱۰	**۰/۲۱	**۰/۱۱	۰/۰۵
مار/حشرات	**۰/۰۸	-۰/۰۲	**۰/۱۲	۰/۰۲	**۰/۱۳	**۰/۱۴	**۰/۱۳

**۰/۱۵	**۰/۱۴	**۰/۳۸	**۰/۱۲	**۰/۱۴	*۰/۰۹	**۰/۱۴	جادو/السطوره
**۰/۱۸	**۰/۱۰	**۰/۲۶	۰/۰۰	**۰/۱۶	**۰/۱۳	**۰/۱۵	ظهور/تجلی
*۰/۰۹	**۰/۲۶	**۰/۱۷	۰/۰۵	*۰/۰۸	**۰/۱۳	۰/۰۶	شکست
*۰/۰۸	**۰/۲۸	**۰/۱۹	**۰/۲۰	**۰/۱۳	**۰/۱۵	**۰/۱۴	مانع/بازداری
۰/۰۳	**۰/۲۶	**۰/۲۱	**۰/۲۷	**۰/۰۹	**۰/۲۶	*۰/۰۷	تعقیب/اترس
**۰/۱۳	**۰/۲۳	**۰/۱۷	۰/۰۵	**۰/۱۴	**۰/۱۱	**۰/۱۱	از دست دادن کنترل
*۰/۰۹	**۰/۱۶	**۰/۲۵	**۰/۲۰	**۰/۱۲	**۰/۱۰	**۰/۱۶	حیوانات/جانوران

* سطح معنی داری کمتر از ۰/۰۵

** سطح معنی داری کمتر از ۰/۰۱

جدول ۳ نتایج آزمون معناداری برای مدل کامل تحلیل همبستگی کانونی را نشان می‌دهد.

جدول ۳. آزمون‌های معنی داری برای تحلیل همبستگی کانونی

نام آزمون	مقدار	فرضیه DF	DF خطا	F	سطح معناداری
آزمون اثر پیلایی	۰/۸۶۲۲۸	۱۱۲	۴۹۲۱	۶/۱۷۲۷	۰/۰۰۰
آزمون اثر هتلینگ	۱/۱۰۲۰۶	۱۱۲	۴۸۶۷	۶/۸۴۱۵	۰/۰۰۰
آزمون لامبدای ویلکز	۰/۳۷۹۳۳	۱۱۲	۴۵۱۵/۹۶	۶/۵۲۲۰	۰/۰۰۰
آزمون بزرگترین ریشه روی	۰/۳۲۷۸	-	-	-	-

واریانس را نشان می‌دهد که با مدل تبیین نمی‌شود (ضریب عدم تعیین که نشان می‌دهد ۳۷ درصد واریانس متغیر وابسته، یعنی رویاهای رایج، توسط متغیرهایی غیر از نگرش و تجارب مرتبط با رویا پیش‌بینی می‌شود). در نتیجه $\lambda = 1$ - اندازه اثر مدل کامل را در ماتریس I آشکار می‌کند. بر این مبنا اندازه اثر دو تابع کانونی این تحلیل برابر با $0.6206 = 1 - 0.3793$ است. اندازه اثر مقدار واریانس مشترک بین دو دسته متغیر است که مدل کامل، قادر به تبیین آن است. وزن بالای ضریب تعیین، نفوذ نیرومند ابعاد نگرش نسبت به رویا را بر حیطه‌های رویاهای رایج نشان می‌دهد. جدول ۴ خصوصیات توابع حاصل از تحلیل کانونی را در این پژوهش نشان می‌دهد

جدول ۴. ویژگی‌های توابع حاصل از تحلیل کانونی

شماره تابع	مقدار ویژه	درصد	درصد تجمعی	همبستگی کانونی	مجذور همبستگی
۱	۰/۴۸۷۶	۴۴/۲۵	۴۴/۲۵	۰/۵۷۲	۰/۳۲۷
۲	۰/۲۴۴۴	۲۲/۱۸	۶۶/۴۳	۰/۴۴۳	۰/۱۹۶
۳	۰/۱۳۲۷	۱۲/۰۴	۷۸/۴۷	۰/۳۴۲	۰/۱۱۷
۴	۰/۱۱۰۳	۱۰/۰۱	۸۸/۴۹	۰/۳۱۵	۰/۰۹۹
۵	۰/۰۵۳۳	۴/۳۸	۹۳/۳۳	۰/۲۲۵	۰/۰۵۰
۶	۰/۰۴۲۶	۳/۸۶	۹۷/۱۹	۰/۲۰۲	۰/۰۴۰
۷	۰/۰۳۰۸	۲/۸۰	۱۰۰	۰/۱۷۳	۰/۰۲۹

جدول ۵ ضریب استاندارد، ضریب ساختاری و مجذور آن‌ها (یا واریانس تبیین شده) را نشان می‌دهد. در این جدول بار کانونی یا ساختاری نشانه همبستگی هر متغیر با متغیر کانونی است. ضرایب کانونی استاندارد همانند ضرایب

برای بررسی رابطه مجموعه مولفه‌های رویای رایج با نگرش و تجارب رویا از تحلیل همبستگی کانونی استفاده شد. نتایج تحلیل نشان داد که رابطه متغیر کانونی رویای رایج با متغیر کانونی نگرش نسبت به رویا 0.57 می‌باشد. شاخص لامبدای ویلکز برای این ارتباط 0.37 به دست آمد که آماره F مربوط به آن 6.52 می‌باشد و در سطح 0.000 معنی دار است. بنابراین، دو مجموعه متغیر ارتباط معناداری باهم دارند.

همان‌طور که در جدول ۳ مشاهده می‌شود معنی داری لامبدای ویلکز ($\lambda = 0.37$ و $F = 6.52$ و $P < 0.000$) نشان می‌دهد که با احتمال ۹۹ درصد بین دو مجموعه متغیر، همبستگی کانونی وجود دارد. البته لامبدای ویلکز مقدار

مطابق جدول ۴، مجذور همبستگی کانونی 0.327 برای تابع اول نشان می‌دهد که بررسی سوال اصلی پژوهش (آیا ابعاد نگرش نسبت به رویا با ابعاد رویای رایج رابطه دارند) از طریق تحلیل متغیرهای کانونی امکان‌پذیر است.

استاندارد در رگرسیون، اهمیت و نقش متغیر در واریانس تبیینی را نشان می‌دهند.

جدول ۵. ضرایب استاندارد و ساختاری در تابع اول

ابعاد رویاهای رایج	ضرایب استاندارد	ضرایب ساختاری	ابعاد تجارب و نگرش مرتبط با رویا	ضرایب استاندارد	ضرایب ساختاری
مرگ/قتل	۰/۲۸	۰/۶۷	اهمیت	۰/۰۷	۰/۲۴
بلايا/حوادث بد	-۰/۱۴	۰/۳۵	مثبت بودن	-۰/۳۷	-۰/۴۵
مضامین مثبت	-۰/۲۳	۰/۲۸	یادآوری	-۰/۱۰	۰/۳۱
عجیب/مغایر واقعیت	-۰/۰۱	۰/۳۲	نگرانی	۰/۳۴	۰/۵۹
برهنگی/تجارب جنسی	-۰/۱۳	۰/۳۲	سرگرمی	۰/۶۷	۰/۷۰
فلج/تکرار	۰/۳۸	۰/۷۷	پیوستگی	۰/۳۲	۰/۵۹
تغییر خود	۰/۰۱	۰/۲۸	رهنمود	-۰/۱۳	۰/۱۳
سقوط/پرواز	-۰/۰۰	۰/۴۵			
مار/حشرات	-۰/۰۲	۰/۲۳			
جادو/اسطوره	۰/۳۰	۰/۵۰			
ظهور/تجلی	-۰/۰۶	۰/۲۲			
شکست	۰/۱۷	۰/۴۵			
مانع/بازداری	۰/۱۰	۰/۵۹			
تعقیب/ترس	۰/۳۹	۰/۷۲			
از دست دادن کنترل	۰/۰۶	۰/۴۰			
حیوانات/جانوران	۰/۱۶	۰/۵۵			

یک دسته منفی و یک دسته مثبت باشد افزایش در یک دسته با کاهش در دسته دیگر همراه است. بنابراین نتیجه گرفته می‌شود که هر چه نگرش افراد نسبت به رویا در این راستا باشد که جنبه‌های هیجانی رویا را بیشتر منفی ادراک کنند تا مثبت، رویاهایشان را فراوان‌تر، شفاف‌تر و شدیدتر به خاطر آورند، درباره دیدن رویا و معنای منفی آن نگرانی بیشتری داشته باشند، تمایل بیشتری برای سرگرم شدن با رویا داشته باشند و محتوای رویا را مرتبط و بازتابی از زندگی بیداری بدانند، به همان نسبت رواج رویاهای رایج با مضامین مرگ/قتل، بلايا/حوادث بد، عجیب/مغایر واقعیت، برهنگی/تجارب جنسی، فلج/تکرار، سقوط/پرواز، جادو/اسطوره، شکست، مانع/بازداری، تعقیب/ترس، از دست دادن کنترل، حیوانات بیشتر خواهد بود.

نتایج تحلیل رگرسیون گام به گام نشان داد که در مجموع چهار بعد نگرش نسبت به رویا (سرگرمی، مثبت بودن، نگرانی و پیوستگی) با هشت بعد رویاهای رایج (مرگ/قتل، فلج/تکرار، سقوط/پرواز، جادو/اسطوره، شکست، مانع/بازداری، تعقیب/ترس، حیوانات) رابطه چندگانه معنادار دارند. در تحلیل رگرسیون گام به گام ما به دنبال پیدا کردن مهم‌ترین متغیرهای اثرگذار بر متغیر وابسته هستیم و با انجام این تحلیل، تنها متغیرهای مستقلی باقی می‌مانند که از لحاظ آماری رابطه چندگانه معناداری با متغیر وابسته دارند و می‌توانند آن را تبیین کنند.

با توجه به نتایج حاصل از تحلیل، سرگرمی و اهمیت از ابعاد نگرش نسبت به رویا با ضرایب استاندارد ۰/۶۷ و ۰/۰۷ واجد بیشترین و کمترین ارتباط با اولین متغیر بنیادی از محتوای رایج رویا هستند. ضرایب ساختاری نشانگر همبستگی هر متغیر با متغیر کانونی خودش می‌باشد. برای شناسایی متغیرهای معنی دار محققان پیشنهاد می‌کنند که ضرایب ساختاری ۰/۳۰ و بیشتر هر متغیر نشانگر معنی دار بودن آن در مجموعه خودش است. بنابراین متغیرهای معنی دار در مجموعه رویاهای رایج، مرگ/قتل ۰/۶۷، بلايا/حوادث بد ۰/۳۵، عجیب/مغایر واقعیت ۰/۳۲، برهنگی/تجارب جنسی ۰/۳۲، فلج/تکرار ۰/۷۷، سقوط/پرواز ۰/۴۵، جادو/اسطوره ۰/۵۰، شکست ۰/۴۵، مانع/بازداری ۰/۵۹، تعقیب/ترس ۰/۷۲، از دست دادن کنترل ۰/۴۰، حیوانات ۰/۵۵ می‌باشند. در مجموعه نگرش نسبت به رویا نیز متغیرهای معنی دار شامل مثبت بودن ۰/۴۴، یادآوری ۰/۳۱، نگرانی ۰/۵۹، سرگرمی ۰/۷۰، پیوستگی ۰/۵۹ می‌باشند. برای تبیین این موضوع که افزایش یا کاهش در نمره‌های متغیرهای مستقل چگونه با افزایش یا کاهش در متغیرهای وابسته مرتبط است از ضرایب ساختاری استفاده می‌شود. اگر ضرایب ساختاری متغیرهای مستقل و وابسته همگی منفی یا همگی مثبت باشند یک تبیین سراسر دال بر افزایش نمره‌های متغیرهای مستقل با افزایش در نمره‌های متغیرهای وابسته است. اما اگر ضرایب ساختاری

بحث و نتیجه‌گیری

هدف پژوهش حاضر شناسایی رویاهای رایج و نیز بررسی رابطه نگرش نسبت به رویا با رویاهای رایج در جمعیت ایرانی بود. نتایج بررسی فراوانی انواع رویاهای رایج نشان داد که زنده دیدن فردی که در حال حاضر مرده است (۷۶/۱ درصد)، تجربه روابط جنسی (۷۲/۱ درصد) و تعقیب شدن بدون آسیب جسمانی (۷۱/۳ درصد) به ترتیب سه تا از رایج‌ترین رویاهای افراد شرکت کننده در این پژوهش بودند. نتایج تحلیل کانونی باهدف تعیین رابطه بین نگرش نسبت به رویا با ابعاد رویاهای رایج نشان داد که روابط بین نگرش نسبت به رویا و ابعاد رویاهای رایج معنادار است. ابعاد نگرش نسبت به رویا توانستند ۶۲ درصد واریانس ابعاد رویاهای رایج را تبیین کنند. علاوه بر این نتایج نشان داد که سرگرمی، مثبت بودن، نگرانی و پیوستگی بیشترین نقش را در تبیین متغیر زیربنایی رویاهای رایج دارند. یافته‌ها نشان می‌دهند که هر چه نگرش افراد نسبت به رویا در این راستا باشد که الف: جنبه‌های هیجانی رویا را بیشتر منفی ادراک کنند تا مثبت، ب: رویاهایشان را فراوان‌تر، شفاف‌تر و شدیدتر به خاطر آورند، ج: درباره دیدن رویا و معنای منفی آن نگرانی بیشتری داشته باشند، د: تمایل بیشتری برای لذت بردن از رویا و سرگرم شدن با آن داشته باشند، ه: محتوای رویا را مرتبط و بازتابی از زندگی بیداری بدانند، به همان نسبت رواج رویاهای رایج با مضامین مرگ/قتل، بلایا/حوادث بد، عجیب/مغایرواقعیت، برهنگی/تجارب جنسی، فلج/تکرار، سقوط/پرواز، جادو/اسطوره، شکست، مانع/بازداری، تعقیب/ترس، از دست دادن کنترل، حیوانات در آن‌ها بیشتر خواهد بود.

مطالعه یو [۱۰] که با ابزار مورد استفاده در پژوهش حاضر انجام شده بود نشان داد که مدرسه، معلم، مطالعه (۹۵ درصد)، تعقیب شدن (۹۲ درصد) و سقوط (۸۷ درصد) سه تا از رایج‌ترین رویاهای دانشجویان چینی بود. مطالعه شردل و همکاران [۹] روی دانشجویان آلمانی و مطالعه نایلسن و همکاران [۸] بر روی دانشجویان کانادایی با همین ابزار نتایج شبیه‌تری به نتایج پژوهش حاضر را نشان می‌دهد. مدرسه، معلم، مطالعه (۸۹ درصد)، تعقیب شدن (۸۹ درصد) و تجارب جنسی (۸۷ درصد) سه رویای رایج دانشجویان آلمانی بود. همچنین تعقیب شدن (۸۲ درصد)، تجارب جنسی (۷۷ درصد) و سقوط (۷۴ درصد) رایج‌ترین رویاهای دانشجویان کانادایی بود. گفتنی است هر سه رویای رایج در این مطالعه جزء ده رویای رایج در سه مطالعه ذکر شده می‌باشند اما همان‌طور که ملاحظه می‌شود ترتیب

فراوانی این رویاها در فرهنگ‌های مختلف متفاوت است. رویاها یکی از جذاب‌ترین عناصر فرهنگی هستند که می‌توان نقاط مشترک زیادی در آن‌ها یافت اما در عین حال تفسیر و برداشت‌های بومی هر فرهنگ نشان از تمایزات آن فرهنگ‌ها دارد. تاریخ دانان دانیل پیک^۱ و لیندال راپر^۲ (به نقل از همینگوی^۳) [۲۳] گفته‌اند: فقط به این دلیل که پدیده رویا در ادوار مختلف گزارش و ثبت شده‌اند، لزوماً به این معنی نیست که می‌توانیم از تجربه جهانی رویا سخن بگوییم. ثبات بالای رویاهای رایج از ایده تقریباً جهانی بودن^۴ برخی رویاها حمایت می‌کند با این حال این مشاهده که شیوع هیچ یک از مضامین در مطالعات متفاوت به ۱۰۰ درصد نرسیده است، فرضیه کاملاً جهانی بودن مضامین رایج رویا را تایید نمی‌کند [۸]. مطالعات بین فرهنگی نشان می‌دهند که با داشتن مجموعه‌ای از رویاهای افراد در یک فرهنگ خاص می‌توان به سیستم مفهومی آن فرهنگ پی برد و به شناخت بهتری از آن فرهنگ دست یافت [۲۴]. بنابراین جامعه‌شناسان و مردم‌شناسان نیز باید برای درک دقیق‌تر این وجه از پدیده شگفت‌انگیز رویا، به کمک روانشناسان بیایند. پیشنهاد کردن مضامین رایجی مثل "شیطان، جن و هیولا"، "بارداری"، "در حال سفر بودن" و "در خطر بودن عزیزان" توسط شرکت‌کنندگان مطالعه حاضر، حکایت از لزوم توجه به عناصر اجتماعی و سیستم باورهای هر فرهنگ دارد. همچنین راهگشایی برای محققان عرصه رویا در ایران است تا با در نظر گرفتن تفاوت‌های فرهنگی اقدام به هنجاریابی این مقیاس یا ساخت و اعتباریابی مقیاسی جدید در زمینه رویاهای رایج کنند.

همچون زمان بیداری، در طول خواب رم نیز، افراد هیجانات مختلفی را تجربه می‌کنند. در حالی که نتایج برخی مطالعات [۲۵] حاکی از غلبه نسبی احساسات منفی مثل ترس و اضطراب در رویاهاست، برخی دیگر توازن بین هیجانات مثبت و منفی و یا حتی غلبه هیجانات مثبت را پیشنهاد می‌کنند. مقیاس رویاهای رایج نایلسن بیشتر شامل آیتم‌های حاوی مضامین منفی است که طبیعتاً می‌تواند گزارش هیجانات منفی بیشتری را در پی داشته باشد. از طرف دیگر حساسیت بیشتر نسبت به هیجانات منفی در رویا می‌تواند با تجربه برخی مضامین خاص رایج در رویا همراه باشد. مطالعه سلترمن^۵ [۲۶] نشان داد که داشتن نگرش/باور مثبت در مورد رویا از طریق نقش واسطه‌ای (میانجی) ادراک هیجان مثبت در مورد رویا

⁴ near-universal

⁵ Selterman

¹ Daniel Pick

² Lyndal Roper

³ Hemingway

رویا (مثل دیدار با فرد مرده، تجربه جنسی، تعقیب شدن، سقوط، پرواز و...) باشند. نظریه‌های پردازش هیجانی رویا پیشنهاد می‌کنند که رویا به تحکیم و پردازش اطلاعات در حافظه هیجانی کمک می‌کند. تجارب و نگرش افراد درباره رویا ممکن است به عنوان یک متغیر میانجی بین حافظه هیجانی و مضامین رایج انتخاب شده در رویا اثرگذار باشد. مالینوسکی و هارتون [۲۸] نیز در پژوهشی به این نتیجه رسیدند که هیجان‌ها و استعاره‌ها دو کلید مهم پیوستگی رویا و بیداری هستند که می‌توانند بازتابی از نگرانی‌های زندگی بیداری افراد باشند و به رویابین برای شناخت و حل آن‌ها کمک کنند. بر اساس یافته‌های پژوهش حاضر این احتمال مطرح می‌شود که رویا ممکن است حتی از طریق مضامین رایج نیز، نگرانی‌های عمده زندگی افراد را منعکس کند و از آن جا که یافته‌ها حکایت از ارتباط بین ابعاد مختلف تجارب و نگرش‌های مرتبط با رویا و مضامین مختلف رایج در رویا دارد، می‌توان پیشنهاد کرد که شاید اثر نگرش‌های فردی بتواند به شخصی‌تر شدن هر چه بیشتر رویاها و ایجاد پیامی فردی، حتی از طریق مضمونی غیرفردی (مضمون رایج و نسبتاً جهانی) کمک کند. از محدودیت‌های پژوهش حاضر بررسی رویاهای رایج به شیوه گذشته نگر بود که پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های آینده به جای آن، از روش گزارش آخرین رویا استفاده کنند و سپس با تحلیل متن رویا، شیوع رویاهای رایج را محاسبه نمایند تا اثرات سوگیری‌های حافظه را کاهش دهند.

سپاس‌گزاری

از کلیه شرکت‌کنندگانی که ما را در انجام این پژوهش یاری کردند صمیمانه سپاسگزاریم. همچنین این پژوهش توسط دانشگاه شهید چمران اهواز مورد حمایت مالی (شماره پژوهانه: SCU.EP99.678) قرار گرفته است.

of the complete works of Sigmund Freud (pp. 1–627). London, England: Vintage. 1900.

5. Yu CKC. Classification of typical dream themes and implications for dream interpretation. *Neuropsychanalysis*. 2016; 18(2):133–146.
6. Gahagan L. Sex differences in recall of stereotyped dreams, sleep-talking, and sleep-walking. *The Pedagogical Seminary and Journal of Genetic Psychology*. 1936; 48: 227–236.
7. Griffith RM, Miyagi O, Tago A. Universality of typical dreams: Japanese vs. Americans. *American Anthropologist*. 1958; 60:1173–1179.

می‌تواند منجر به رضایت بیشتر از زندگی و عاطفه مثبت بیشتر در بیداری شود.

بیولی پری وست و همکاران [۱۷] که پرسشنامه تجارب و نگرش‌های مرتبط با رویا - که در این پژوهش به کار رفته - را طراحی و اعتبار یابی کرده‌اند، در مطالعه خود به کمک تحلیل خوشه‌ای افراد را در سه دسته مختلف نگرشی قرار دادند: رویابین‌های بی تفاوت که علاقه‌ای به مسایل و فعالیت‌های مرتبط با رویا نداشتند و خود را درگیر آن‌ها نمی‌کردند، رویابین‌های علاقمند که مشغولیت و علاقمندی زیادی با مسایل مرتبط با رویا نشان می‌دادند، محتوای غنی اما در عین حال منفی از رویاها گزارش می‌دادند و رویابین‌های نگران که با گزارش محتوای مثبت رویا و در عین حال سطوح بالایی از نگرانی و ترس درباره مسایل مرتبط با رویا مشخص می‌شوند. ویژگی‌های شخصیتی روان رنجور خوبی و باز بودن به تجربه (دو مورد از پنج عامل بزرگ شخصیت) با نگرش مثبت‌تر به رویا در ارتباط هستند. در حالی که رابطه بین گشودگی به تجربه و نگرش به رویا بسیار قابل قبول است، ممکن است رابطه بین نگرش به رویا و روان رنجوری، توسط فراوانی رویاهای منفی تعدیل شود. به طوری که افراد با روان رنجوری بالا، رویاهای منفی‌تری دارند و علاقه به درک رویاها را در خود گسترش می‌دهند تا بتوانند با آنها کنار بیایند [۲۰].

مطالعه مالینوسکی و هارتون [۲۷] نشان می‌دهد که رویدادهای زندگی بیداری با گزارش‌های رویا همخوانی دارد. آن دسته از تجارب بیداری که در رویاها گنجانده می‌شوند، به طرز معناداری، هیجانی‌ترند اما لزوماً استرس آمیزتر نیستند. همان گونه که یافته‌های مطالعه حاضر نشان می‌دهد تمامی مضامین رویاهای رایج دارای عنصر هیجانی قابل توجه هستند و شاید بار هیجانی است که سبب می‌شود اغلب اوقات یکی از واضح‌ترین بخش‌های رویا که توسط رویابین به خاطر آورده می‌شود همین مضامین رایج

منابع

1. Sikka P. Dream affect: Conceptual and methodological issues in the study of emotions and moods experienced in dreams. Ph.D disertation, department of psychology, university of Turku. 2019.
2. Schredl M. *Researching Dreams: The Fundamentals*. Cham: Palgrave Macmillan. 2018.
3. Yu CKC. Dream motif scale – short form. *Sleep and Hypnosis*. 2018;20(1): 8–16.
4. Freud S. The interpretation of dreams. In J.Strachey (Ed. Trans.), *The standard edition*

¹ Malinowski & Horton

25. Sterpenich V, Perogamvros L, Tononi G, Schwartz S. Fear in dreams and in wakefulness: Evidence for day/night affective homeostasis. *Hum Brain Mapp.* 2019; 41: 840–850.
26. Selterman D. Attitudes Toward Dreaming Predict Subjective Well-Being Outcomes Mediated Through Emotional Positivity Bias. *International Journal of Dream Research.* 2016; 9: 34-39.
27. Malinowski J, Horton CL. Emotion but not stress modulates the incorporation of waking experiences into dreams. *Dreaming.* 2014; 24: 18–31.
28. Malinowski JE, Horton CL. Themes of continuity. *International Journal of Dream Research.* 2011; 4(2): 86–92
8. Nielsen TA, Zadra AL, Simard V, Saucier S, Stenstrom P, Smith C, et al. The typical dreams of Canadian university students. *Dreaming.* 2003; 13: 211-235.
9. Schredl M, Ciric P, Götz S, Wittmann L. Typical dreams: Stability and gender differences. *Journal of Psychology: Interdisciplinary and Applied.* 2004; 138: 485-494.
10. Yu CKC. Typical dreams experienced by Chinese people. *Dreaming.* 2008; 18: 1-10.
11. Yu CKC. Paranoia in dreams and the classification of typical dreams. *Dreaming.* 2009; 19: 255-272.
12. Yu CKC. Recurrence of typical dreams and the instinctual and delusional predispositions of dreams. *Dreaming.* 2010; 20: 254-279.
13. Yu CKC. The constancy of typical dreams. *Asia Pacific Journal of Counselling and Psychotherapy.* 2011; 2: 51–70.
14. Yu CKC. Dream Motif Scale. *Dreaming.* 2012; 22: 18-52.
15. Maggiolini A, Lorenzo MD, Falotico E, Gargioni D, Morelli M. Typical dreams across the life cycle. *International Journal of Dream Research.* 2020; 13(1): 13-28.
16. Schredl M, Doll E. Dream recall, attitude towards dreams and mental health. *Sleep & Hypnosis.* 2001; 3: 135–143.
17. Beaulieu-Pre´vost D, Simard CCh, Zadra A. Making Sense of Dream Experiences: A Multidimensional Approach to Beliefs About Dreams. *Dreaming.* 2009; 19(3): 119–134.
18. Schredl M, Berres S, Klingauf A, Schellhaas S, Göritz AS. The Mannheim Dream questionnaire (MADRE): Retest reliability, age and gender effects. *International Journal of Dream Research.* 2014; 7: 141-147.
19. Schredl M. Positive and Negative Attitudes Towards Dreaming: A Representative Study. *Dreaming.* 2013; 23: 194- 201.
20. Schredl M, Goritz AS. Dreamrecall frequency, attitude toward dreams, and the Big Five personality factors. *Dreaming.* 2017; 27: 49–58.
21. Bulkeley K, Schredl M. Attitudes towards dreaming: Effects of socio-demographic and religious variables in an American sample. *International Journal of Dream Research.* 2019; 12(1): 75-81.
22. Schredl M, Buscher A, Haab C, Scheuermann M, Uhrig K. Gender differences in dream socialisation in children and adolescents. *International Journal of Adolescence and Youth.* 2015; 20: 61-68.
23. Hemingway B. *The Dream in Classical Greece: Debates and Practices.* 2008.
24. Domhoff GW. *Finding meaning in dreams. A quantitative approach.* New York, NY: Plenum. 1996.